

STATISTIKENS FRAMSTÄLLNING

Jordbruksmarkens användning

Ämnesområde

Jord- och skogsbruk, fiske

Statistikområde

Jordbrukets struktur

Produktkod

JO0104

Referenstid

2022

Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Statens Jordbruksverk
Kontaktinformation	Ylva Olsson
E-post	statistik@jordbruksverket.se
Telefon	036 - 15 64 10

Innehåll

1	Statistikens sammanhang.....	3
2	Undersökningsdesign	3
2.1	Målstorheter	3
2.2	Ramförfarande	3
2.3	Förfaranden för urval och uteslutning	4
2.3.1	Urvalsförfarande.....	4
2.3.2	Uteslutning från insamling (cut-off)	4
2.4	Insamlingsförfarande.....	4
2.4.1	Datainsamlingsmetoder	4
2.4.2	Mätning.....	4
2.4.3	Bortfallsuppföljning	5
2.5	Bearbetningar.....	5
2.6	Granskning.....	9
2.6.1	Granskning under insamlingen	9
2.6.2	Granskning av mikrodata	9
2.6.3	Granskning av makrodata	9
2.6.4	Granskning av redovisning	9
2.7	Skattningsförfarande	10
2.7.1	Principer och antaganden	10
2.7.2	Skattningsförfarande för målstorheter.....	10
2.7.3	Skattningsförfarande för tillförlitlighet.....	10
2.7.4	Röjandekontroll	10
3	Genomförande	11
3.1	Kvantitativ information.....	11
3.2	Avvikelser från undersökningsdesignen	11

1 Statistikens sammanhang

Det publiceras två statistikrapporter om jordbruksmarkens användning för respektive år, *preliminär* och *slutlig* statistik. Statistiken utgör en del av den officiella statistik som beskriver det svenska jordbrukets struktur och produktion. Där ingår även statistik om bland annat antal jordbruksföretag, sysselsättning inom jordbruket, antal lantbruksdjur, arealer och skördar av till exempel spannmål och potatis.

I detta dokument beskrivs framtagning av både den *preliminära* och *slutliga* statistiken om jordbruksmarkens användning. Statistiken redovisas i statistikrapporterna för både *preliminär* och *slutlig* statistik och i Jordbruksverkets statistikdatabas. I Kvalitetsdeklarationen som finns till respektive statistikrapport beskrivs kvaliteten.

2 Undersökningsdesign

2.1 Målstorheter

I både *preliminär* och *slutlig* statistik redovisas arealer för grödor eller grupper av grödor. I slutlig statistik redovisas även antal företag som odlar respektive gröda/grödgrupp.

2.2 Ramförfarande

Ramen för statistik om arealer är arealer som brukas av alla företag som ingår i Lantbruksregistret (LBR). För att ingå i slutliga LBR för respektive år gäller att företaget uppfyllde något av följande kriterier i juni:

- brukade mer än 2,0 hektar åkermark
- brukade sammanlagt minst 5,0 hektar jordbruksmark
- bedrev trädgårdsodling omfattande minst 2 500 kvadratmeter frilandsareal
- bedrev trädgårdsodling omfattande minst 200 kvadratmeter växthusyta
- innehade en djurbesättning som omfattade minst 10 nötkreatur, eller minst 10 suggor eller 50 grisar, eller minst 20 får och lamm, eller minst 1 000 fjäderfä (inklusive kycklingar). Räkningsdatum för 2022 var den 2 juni.

Innan slutligt LBR skapas finns det preliminära LBR som baseras på förra årets LBR och information som kommer in under året. Ramen till den prelimära statistiken är arealerna i ett preliminärt LBR där

företagen ska uppfylla något av ovanstående kriterier vid tidpunkten för det preliminära LBR som används till preliminär arealstatistik.

2.3 Förfaranden för urval och uteslutning

2.3.1 Urvalsförfarande

Inget urval görs.

2.3.2 Uteslutning från insamling (cut-off)

Ingen del av målpopulationen utesluts från direktinsamling. Cut-off används vid skapande av LBR, se avsnitt 2.2 Ramförfarande. Arealstatistiken har ingen cut-off.

2.4 Insamlingsförfarande

2.4.1 Datainsamlingsmetoder

Data kommer från Lantbruksregistret (LBR) som Statistikenheten på Jordbruksverket ansvarar för. Det skapas ett preliminärt LBR i samband med att preliminära arealer ska redovisas på våren det aktuella referensåret och ett slutligt LBR skapas vanligtvis på hösten samma år.

LBR baseras i sin tur på både administrativa register och statistiska undersökningar av jordbruksföretag.

Information om över 99 % av arealerna i LBR hämtas från jordbrukarnas stödansökningar till Jordbruksverket. I stödansökningarna anger de vilka grödor som växer på respektive plats alternativt vilken typ av betesmark det är. Genom att använda uppgifter från stödansökningar minskas jordbrukarnas uppgiftslämnarbörda då de inte behöver lämna samma uppgifter vid två olika tillfällen.

De arealer som inte hämtas från stödansökningar hämtas från undersökningar som genomförts de senaste åren. Exempel på undersökningar är strukturundersökning som samtliga jordbrukare får och trädgårdsundersökningar som ett urval av jordbrukarna får.

2.4.2 Mätning

Data kommer från LBR. Arealer i LBR baseras nästan enbart på uppgifter från jordbrukarnas ansökningar om arealbaserade stöd (IAKS). För 2022 gällde att jordbruksföretagen var tvungna att söka stöd senast 13 april för att få fullt stöd. Om de sökte stöd senare minskade stödet med 1 % för varje arbetsdag efter 13 april fram till och med 9 maj. Om de sökte stöd efter 9 maj fick de inga pengar. De kunde ändra sina stödansökningar till och med 15 juni. Arealerna

kunde alltså minska/öka eller byta gröda i systemet under den här tiden. Efter 15 juni kunde jordbrukarna endast minska sin areal i inlämnade stödansökningar.

Stödansökningar kontrolleras därefter på olika sätt, bland annat på skärm och kontroller i fält. Granskning/kontroll via skärm innebär att flygfoton granskas, ibland kompletteras det med granskning av satellitbilder. Detta kan göras på kontoret.

2.4.3 Bortfallsuppföljning

Inget bortfall förekommer i denna undersökning.

2.5 Bearbetningar

Bearbetning sker genom att gruppera olika grödor.

I LBR för 2022 fanns det 83 olika grödkoder som antingen presenteras separat eller grupperat i Jordbruksverkets statistikdatabas och i statistikrapporten. Av dem stämmer 81 överens med grödkoder i stödansökningarna. Övriga två grödkoder är ospecificerad mark, åker- respektive betesmark (110 respektive 120). De arealerna kommer från undersökningar. Grödkoder och grödnamn redovisas tablå A.

Tablå A

Grödkod	Grödnamn LBR
1	Korn (höst)
2	Korn (vår)
3	Havre
4	Vete (höst)
5	Vete (vår)
6	Blandningar av baljväxter eller klöver till grovfoder/ensilage
7	Rågvete (höst)
8	Råg
9	Majs
10	Bovete
11	Spannmålsförsök
12	Blandsäd (stråsädesblandningar)
13	Blandsäd (spannmåls-/baljväxtblandning), mer än 50% spannmål
14	Kanariefrö
15	Hirs
16	Stråsäd till grönfoder/ensilage

18	Betesmark med allmänna värden som inte ger rätt till gårdsstöd och kompensationsstöd
19	Slåtteräng med allmänna värden som inte ger rätt till gårdsstöd och kompensationsstöd
20	Raps (höst)
21	Raps (vår)
22	Rybs (höst)
23	Rybs (vår)
24	Solros
25	Oljeväxtförsök
26	Högerukaraps
27	Vitsenap
28	Oljerättika
29	Rågvete (vår)
30	Ärter (ej konservärter)
31	Konservärter
32	Åkerbönor
33	Sötlupiner
34	Proteingrödsblandningar (baljväxter/spannmål)
35	Bruna bönor
36	Vicker
37	Kikärter
38	Sojabönor (oljeväxt)
39	Sojabönor (foderväxt)
40	Oljelin
41	Spånadslin
42	Hampa
43	Bönor övriga
45	Potatis (mat)
46	Stärkelsepotatis
47	Socketbetor
48	Foderbetor
49	Slåtter och betesvall på åkermark med en vallgröda som ej är godkänd för miljöersättning och ersättningar för ekologisk produktion
50	Slåtter- och betesvall på åkermark
57	Slåttervall på åker, kontr. med fodertork
58	Gräsfrövall (ettårig)
59	Gräsfrövall (flerårig)
52	Betesmark (ej åker)
53	Slåtteräng (ej åker)
54	Skogsbete

55	Fäbodbete som inte ger rätt till gårdsstöd och kompensationsstöd
56	Alvarbete (Öland, Gotland)
61	Fäbodbete som ger rätt till gårdsstöd och kompensationsstöd
62	Klöverfrövall
60	Träda
63	Energigräs
65	Salix
67	Poppel
68	Hybridasp
70	Jordgubbsodling
71	Övrig bärodling
72	Fruktodling
74	Grönsaksodling (köksväxter)
78	Plantskolor med odling av permanenta grödor
79	Kryddväxter och utsäde grönsaker
66	Anpassade skyddszoner
77	Skyddszon mot vattendrag
80	Grönfoder
81	Gröngödsling
85	Trädgårdsodling (ej köksväxter, frukt eller bär)
86	Ej stödberättigande gröda (bara för ersättningar inom ekologisk produktion)
87	Annan stödberättigande gröda (bara för ersättningar inom ekologisk produktion)
88	Övrig odling på åkermark
89	Mosaikbetesmark
90	Gräsfattiga marker
97	Betesmark med särskilda värden som inte ger rätt till gårdsstöd och kompensationsstöd
98	Slätteräng med särskilda värden som inte ger rätt till gårdsstöd och kompensationsstöd
110	Ospecificerad åker
120	Ospecificerad betesmark

I Jordbruksverkets statistikdatabas publicerades 36 variabler för 2022 om man bortser från de variabler som summerar ihop en grupp av variabler. De 36 variablerna redovisas i tablå B. Där visas också vilka grödkoder som grupperas till respektive variabel. Till detta tillkommer Summa spannmål, Summa raps och rybs, Total åkermark, Total betesmark samt Total jordbruksmark.

Tablå B

Variabelnamn	Grödkod
Höstvete	4
Vårvete	5
Råg	8
Höstkorn	1
Vårkorn	2
Havre	3
Höstrågvete	7
Vårrågvete	29
Blandsäd	12
Ärtor, åkerbönor	30, 32, 33, 36, 37, 43
Konservärtor	31
Bruna bönor	35
Majs	9
Grönfoder	6, 13, 16, 34, 80
Slätter- och betesvall	49, 50, 57, 66, 77
Frövall	58, 59, 62
Matpotatis	45
Potatis för stärkelse	46
Sockerbetor	47
Höstraps	20
Vårraps	21
Höstrybs	22
Vårrybs	23
Oljelin	40
Energiskog	63, 65, 67, 68
Trädgårdsväxter	70, 71, 72, 74, 78, 79, 85
Andra växtslag	10, 11, 14, 15, 24, 25, 26, 27, 28, 38, 39, 41, 42, 48, 81, 86, 87, 88
Träda	60
Ospecificerad åkermark	110
Betesmark	18, 52, 97
Slätteräng	19, 53, 98
Skogsbete	54
Fäbodbete	55, 61
Alvarbete	56
Mosaikbetesmarker	89, 90
Ospecificerad betesmark	120

2.6 Granskning

Granskning av stödansökta arealer görs av kontrollmyndighet, alltså inte av de som ansvarar för statistiken. Viss granskning sker då LBR skapas för att se trender för olika grödarealer. Då något verkar orimligt tas kontakt med de som ansvarar för stödssystem och personer som är väl insatta i jordbruket för att få information om till exempel ändrade rutiner och stödregler som kan påverka grödarealer med mera.

2.6.1 Granskning under insamlingen

Granskning sker i samband med att stödansökan handläggs.

2.6.2 Granskning av mikrodata

Viss granskning sker då LBR skapas för att se trender för olika grödarealer. Framst görs kontroller av makrodata men om något verkar orimligt görs vissa kontroller även av mikrodata, till exempel om en gröda inte längre finns i en region eller om en gröda ökat väldigt mycket.

2.6.3 Granskning av makrodata

Viss granskning sker då LBR skapas för att se trender för olika grödarealer. Då något verkar orimligt tas kontakt med de som ansvarar för stödssystem och personer som är väl insatta i jordbruket för att få information om till exempel ändrade rutiner och stödregler som kan påverka grödarealer.

2.6.4 Granskning av redovisning

Jordbruksverket följer en produktionsprocess för framställning av officiell statistik. I denna process ingår två typer av granskning inför publicering.

Dels genomförs en omfattande korrekturläsning som granskar om data och beräkningar som presenteras i text, tabblåer och figurer stämmer överens med det data som presenteras i tabellerna. I korrekturläsningen kontrolleras även att publikationen följer den fastlagda mallen för våra publikationer och att språket är lättläsligt och korrekt.

Utöver korrekturläsningen går en granskningsgrupp (bestående av ett antal medarbetare vid Jordbruksverkets Statistikenhet) igenom publikationen och dess medföljande material med avseende på resultatens rimlighet, publikationens struktur, vad som lyfts fram i text och rubriker samt om presentationen är lättillgänglig för användarna.

2.7 Skattningsförfarande

2.7.1 Principer och antaganden

Statistiken baseras på antagandet att alla som har möjlighet att söka stöd gör det, vilket innebär att alla arealer som finns i LBR motsvarar minst 99,5 % av all jordbruksmark i Sverige. I samband med undersökningen 2020 var kravet från EU att den ska täcka minst 98 % av jordbruksmarken. Eftersom stickprov av stödansökningar kontrolleras antar vi också att arealer och grödkoder stämmer med verkligheten i så hög grad att statistiken är tillförlitlig. Vi antar också att de osäkerheter som finns tar ut varandra.

Det finns ett krav, med vissa undantag, på att man ska ha minst 4 hektar jordbruksmark för att kunna få stöd. Via undersökningar har vi fått information om att vissa jordbrukare avstår från att söka stöd, även om de har rätt till stöd. Oftast har de dock inte arealer som är större än 8–10 hektar. Detta innebär att vi vet att vissa arealer inte finns i register från stödansökningar. Vart tredje/fjärde år skickas en undersökning till samtliga jordbrukare. Efter undersökningen som genomfördes 2020 gäller att för företag som inte kan kopplas till stödansökningar och som anger att de har max 15 hektar jordbruksmark, varav max 10 hektar åkermark, använder vi data från dessa undersökningar. Arealerna är dock inte uppdelade per gröda vilket innebär att vi endast har total åkermark och total betesmark för dessa företag.

2.7.2 Skattningsförfarande för målstorheter

Skattningsförfarande består helt och hållet av summeringar av totaler. Det är ingen skillnad i metod mellan preliminär och slutlig statistik.

2.7.3 Skattningsförfarande för tillförlitlighet

Inga osäkerhetsmått tas fram för denna statistik, varken för preliminär eller slutlig.

2.7.4 Röjandekontroll

Röjandekontroll sker vid produktion av tabellerna som ingår i databasen och statistikrapporten. Inga data presenteras i de fall då antalet företag i en redovisningsgrupp är färre än ett tröskelvärde. I de fall data måste undertryckas, görs detta alltid i flera redovisningsgrupper för att undanröja möjligheten att ta fram enskilda värden genom subtraktion av andra redovisningsgrupper från totaler.

3 Genomförande

3.1 Kvantitativ information

Totalt var det 58 218 företag i Lantbruksregistret (LBR) 2022. Av dem hade 56 762 jordbruksmark. Flertalet av dem, 54 758, brukade åkermark och fler än hälften, 32 774, hade betesmark. Totalt brukade de 3 001 800 hektar jordbruksmark fördelat på 2 537 900 hektar åkermark och 463 800 hektar betesmark.

3.2 Avvikelser från undersökningsdesignen

Undersökningen har genomförts som planerat. Inga avvikelser har skett.